Київський національний університет театру, кіно і телебачення
імені І. К. Карпенка-Карого

Факультет театрального мистецтва

Кафедра акторського мистецтва та режисури драми

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Проректор з науково-педагогічної та
навчальної роботи
_____Інга Чхатарашвілі-Петраш
«_31_»__08_____2026

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ПРАКТИЧНІ НАВИЧКИ В ОРГАНІЗАЦІЇ ГРУПОВОЇ РОБОТИ

рівня вищої освіти	другий (магістерський)
спеціальності	В6 Перформативні мистецтва
спеціалізації	В6.01 Сценічне мистецтво
освітня програма	Режисура драматичного театру Акторське мистецтво театру і кіно

Київ – 2026

Розробники:
НІКІТІН Олег Володимирович, старший викладач, заслужений діяч мистецтв України, кафедри акторського мистецтва та режисури драми

Викладачі:
Гирич Віктор Сергійович, доцент, народний артист України,
Бенюк Богдан Михайлович, професор, народний артист України;

РПНД розглянуто і затверджено на засіданні кафедри акторського мистецтва та режисури драми
Протокол від 26.08.2026 № 1
Завідувач кафедри _____ Богдан БЕНЮК

РПНД погоджено з гарантом освітньої-професійної програми
«Акторське мистецтво театру і кіно»
Професор, народний артист України _____ Богдан БЕНЮК
26.08.2026

РПНД погоджено з гарантом освітньо-професійної програми
«Режисура драматичного театру»
Професор, народний артист України _____ Олексій КУЖЕЛЬНИЙ
26.08.2026

Пролонговано:
на 20__/20___н.р.,
Завідувач кафедри _____(_____), протокол від ___.___.20__ №___
(підпис) (ПІ)
на 20__/20___н.р.,
Завідувач кафедри _____(_____), протокол від ___.___.20__ №___
(підпис) (ПІ)
на 20__/20___н.р.,
Завідувач кафедри _____(_____), протокол від ___.___.20__ №___
(підпис) (ПІ)
на 20__/20___н.р.,
Завідувач кафедри _____(_____), протокол від ___.___.20__ №___
(підпис) (ПІ)

© КНУТКіТ імені І. К. Карпенка-Карого

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Форма навчання			
	денна		заочна	
Характеристика навчальної дисципліни	обов'язкова		обов'язкова	
Курс	1-й		1-й	
Семестр	I	II	I	II
Кількість кредитів ЄКТС	3	3	3	3
Загальний обсяг годин	90	90	90	90
	Практичні			
	24	24	6	6
	Самостійна робота			
	66	66	84	84
Вид підсумкового контролю	*залік*	*залік*	*залік*	*залік*

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета дисципліни – сформувати у здобувачів практичні навички організації та керування роботою творчої групи режисером драматичного театру на всіх етапах створення та прокату вистави: від розроблення режисерського плану, розподілу творчих завдань і добору виконавців до організації репетиційного процесу, взаємодії з постановочними цехами, роботи з масовими сценами, випуску та прокату вистави.

Дисципліна спрямована на розвиток здатності режисера координувати індивідуальну й колективну роботу учасників групи, забезпечувати їхню взаємодію та підпорядкування спільному художньому задуму, керувати атмосферою, темпоритмом і психофізичним станом групи, організовувати безпечну та професійно-етичну роботу, а також застосовувати правові й організаційні засади постановочної практики. Особлива увага приділяється розкриттю індивідуальної творчої обдарованості кожного учасника та її органічному поєднанню з цілісним режисерським задумом.

Завдання дисципліни:

– розробляти режисерський план вистави з урахуванням акторського складу, сценографічного, музичного, технічного і технологічного оформлення та переводити задум у конкретні завдання окремим учасникам групи;

– планувати репетиційний цикл і коригувати його залежно від етапу роботи, стану групи і руху контингенту виконавців;

– зводити індивідуальні завдання учасників у єдину наскрізну дію вистави і виявляти розбіжності між ними до закріплення в мізансцені;

– добирати виконавця під образ і вести індивідуальну роботу з урахуванням психічних процесів, особливостей особистості та впливу середовища;

– будувати професійну комунікацію в групі, формувати атмосферу взаємодії й довіри, вести розбір без руйнування робочого стану учасників;

– керувати атмосферою і темпоритмом вистави, зокрема в масових сценах, поєднуючи акторські завдання з технічними засобами.

Результати навчання (РН) за дисципліною:

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувачі вищої освіти повинні продемонструвати здатність:

– Розробляти та реалізовувати режисерський план вистави, визначати творчі завдання для учасників постановочної групи, координувати їх виконання та забезпечувати послідовне втілення єдиного художнього задуму на різних етапах створення вистави.

– Організовувати та коригувати репетиційний процес відповідно до етапу постановочної роботи, творчих завдань, складу виконавців і поточного стану творчої групи.

– Добирати та ефективно використовувати творчий потенціал виконавців, здійснювати індивідуальну роботу з акторами з урахуванням їхніх творчих і психофізичних особливостей, забезпечуючи органічне поєднання індивідуальної творчості з ансамблевою взаємодією.

– Координувати індивідуальну й колективну роботу творчої групи, формувати професійну атмосферу взаємодії та довіри, забезпечувати конструктивну комунікацію, ансамблевість і продуктивну взаємодію учасників постановочного процесу.

– Забезпечувати цілісність сценічної дії, поєднуючи акторську гру, мізансценування, пластику, темпоритм, роботу масових сцен, сценографічні, музичні, технічні й технологічні компоненти вистави відповідно до режисерського задуму.

– Аналізувати результати постановочної роботи та приймати режисерські рішення щодо її коригування, виявляти творчі й організаційні проблеми під час репетицій, випуску та прокату вистави, забезпечуючи дотримання професійних, організаційних, правових, етичних і безпекових вимог.

Очікувані результати навчання (ПРН) за дисципліною:

ПРН03. Здатність розробляти режисерський план вистави з урахуванням акторського складу, сценографії, музичного, технічного й технологічного оформлення.

ПРН04. Здатність організовувати та ефективно проводити репетиційний процес, коригуючи його залежно від етапу роботи.

ПРН06. Здатність до професійної комунікації з усіма учасниками творчої групи, формування атмосфери взаємодії й довіри.

ПРН13. Здатність розуміти основи авторського й суміжного права, норм охорони праці, пожежної безпеки та юридичні аспекти режисерської діяльності.

ПРН14. Здатність створювати та реалізовувати власні творчі й міжінституційні проєкти в галузі театрального мистецтва.

ПРН15. Здатність передавати професійні знання, навички та досвід у процесі викладання режисури й сценічного мистецтва з використанням сучасних педагогічних методик.

ПРН16. Знання основних понять та теорій, що стосуються природи та розвитку особистості, її психічних процесів та особливостей, а також впливу середовища на формування особистості.

Інструменти, обладнання та програмне забезпечення:

– навчальні аудиторії та сцена навчального театру для проведення тренінгів, репетицій і показів;

– освітлювальне, звукове, сценічне та відеообладнання;

– костюмерне та гримерне забезпечення навчальних постановок;

– засоби відеофіксації та перегляду репетиційного матеріалу;

– засоби планування та організації репетиційного процесу;

–програмне забезпечення для планування, комунікації, підготовки презентацій і роботи з відеоматеріалами.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви тем	Розподіл годин між видами робіт					
	денна форма			заочна форма		
	усього	у тому числі		усього	у тому числі	
		практичні	самостійна робота		практичні	самостійна робота
1 курс, I семестр						
Тема 1. Побудова режисерського плану вистави і розподіл творчих завдань між учасниками групи.	16	4	12	16	1	15
Тема 2. Узгодження дієвих ліній ролей в ансамблі: керування роботою над словесною і пластичною виразністю.	16	4	12	16	1	15
Тема 3. Добір і введення виконавця: організація індивідуальної роботи в межах спільного задуму.	16	4	12	16	1	15
Тема 4. Підпорядкування завдань учасників групи надзавданню і наскрізній дії вистави.	16	4	12	16	1	15
Тема 5. Керування психофізичним станом групи в репетиційному циклі.	26	8	18	26	2	24
Разом	**90**	**24**	**66**	**90**	**6**	**84**
1 курс, II семестр						
Тема 1. Організація застільного періоду: спільне опрацювання запропонованих обставин.	16	4	12	16	1	15
Тема 2. Проєктування трансформацій і трюків: організація роботи з постановочними цехами і дотримання вимог безпеки.	16	4	12	16	1	15
Тема 3. Керування атмосферою і темпоритмом вистави: робота з масовими сценами.	16	4	12	16	1	15
Тема 4. Утримання творчої дисципліни і професійної етики групи в прокаті вистави («туалет актора» та «гігієна ролі»).	16	4	12	16	1	15
Тема 5. Мізансценічна і пластична партитура вистави: зведення роботи групи в цілісний проєкт.	26	8	18	26	2	24
Разом	**90**	**24**	**66**	**90**	**6**	**84**

УСЬОГО	**180**	**48**	**132**	**180**	**12**	**168**

4. Програма навчальної дисципліни

І семестр

Тема 1. Побудова режисерського плану вистави і розподіл творчих завдань між учасниками групи.

Режисерський план як інструмент організації роботи групи: задум, склад виконавців, сценографічне, музичне, технічне і технологічне оформлення. Аналіз вчинків героя і внутрішніх рухів його душі, позитивного і негативного в ньому – спільна робота режисера і виконавця, результат якої режисер переводить у конкретні завдання. Виконавець як «адвокат» героя. Біографія персонажа, фантазії про його минуле і майбутнє, свідчення про нього інших персонажів. Етюди на позасценічне життя образу як форма перевірки поставленого завдання. Аналіз усіх подій уривка та їх зіставлення, розкриття підтексту, висновки про справжні думки й бажання героїв, визначення їхніх прагнень і підсумків дій.

Організаційний бік теми: від чого залежить послідовність постановочних завдань, як задум перекладається на мову завдань окремим учасникам і як режисер утримує єдність задуму, коли виконавці працюють паралельно. Робочі інструменти – постановочна експлікація і календар репетицій; межа між тим, що режисер фіксує у плані наперед, і тим, що лишає відкритим до проби.

Основні поняття / ключові слова: режисерський план, постановочна експлікація, задум вистави, акторський склад, розподіл ролей, творче завдання виконавцеві, біографія персонажа, позасценічне життя образу, подієвий ряд, підтекст, календар репетицій.

Рекомендована література: осн. 7, 8, 11, 12, 13; доп. 5, 10, 15, 18.

Тема 2. Узгодження дієвих ліній ролей в ансамблі: керування роботою над словесною і пластичною виразністю.

Узгодження дій героя з надзавданням усієї вистави та із завданнями інших персонажів; поглиблення ансамблевої складової вистави. Уточнення ролі з урахуванням глядацького сприйняття. Робота над словом і пластичною виразністю в умовах сценічного майданчика. Перевірка бачення образу. Аналіз виконання крізь сприйняття глядача. Постійний розбір і контроль кожної вистави та кожного виконавця. Вільне володіння сценічним простором. Спостереження за професійним зростанням і становленням здобувача.

Організаційний бік теми: як вести розбір, щоб зауваження одному учасникові не руйнувало роботи інших; що виноситься на спільний розбір, а що говориться віч-на-віч; межа між творчою вимогою і втручанням у зону відповідальності виконавця. Боротьба з самовільним порушенням авторського тексту і безвідповідальним ставленням до вистави – питання водночас дисципліни групи і авторського права.

Основні поняття / ключові слова: ансамбль, дієва лінія ролі, узгодження завдань, надзавдання вистави, словесна дія, пластична виразність, розбір репетиції, зворотний зв’язок, недоторканність авторського тексту, професійне зростання виконавця.

Рекомендована література: осн. 7, 10, 13, 18; доп. 11, 19, 22, 23.

Тема 3. Добір і введення виконавця: організація індивідуальної роботи в межах спільного задуму.

Соціально-психологічна характеристика персонажа як відтворення його характеру в сукупності психологічних особливостей, що виявляються в діях. Засоби відтворення поведінки і манер персонажа. Визначення провідних рис образу, його недоліків і можливостей. Перевтілення як прийом сценічної творчості; добір об'єктів для спостереження і відтворення. Процес перевтілення як долання дистанції між актором-виконавцем і образом, що ним створюється: пізнання, переживання, втілення, вплив. Характер і характерність, внутрішня та зовнішня характерність. Амплуа і зовнішні дані актора. Сценічний костюм, аксесуари, деталі та їхня роль у створенні образу.

Організаційний бік теми: режисер добирає виконавця під образ і веде з ним індивідуальну роботу, враховуючи психічні процеси й особливості особистості, темперамент, рівень підготовки і вплив середовища, у якому виконавець сформувався. Введення нового виконавця у виставу, що вже йде. Межі коректного зауваження і відповідальність режисера за психологічну безпеку учасника групи.

Основні поняття / ключові слова: добір виконавця, амплуа, характер і характерність, індивідуальні особливості особистості, темперамент, спостереження, введення у виставу, індивідуальна робота, психологічна безпека учасника.

Рекомендована література: осн. 7, 8, 17, 18; доп. 1, 4, 22, 23.

Тема 4. Підпорядкування завдань учасників групи надзавданню і наскрізній дії вистави.

Уточнення надзавдання і наскрізної дії ролі та п'єси. Узгодження дій героя з надзавданням усієї вистави та із завданнями інших персонажів. Лінія боротьби персонажа, перешкоди на шляху до надзавдання і способи їх подолання. Вплив надзавдання на загострення запропонованих обставин.

Організаційний бік теми: зведення індивідуальних завдань у єдину наскрізну дію – операція, якою керує режисер тоді, коли кожен виконавець уже має власний розбір. Способи виявити розбіжність між завданням виконавця і надзавданням вистави до того, як вона закріпиться в мізансцені. Що з ухваленого фіксується письмово, а що лишається предметом репетиційної проби.

Основні поняття / ключові слова: надзавдання вистави, надзавдання ролі, наскрізна дія, лінія боротьби, зведення завдань, конфлікт завдань, репетиційний протокол.

Рекомендована література: осн. 7, 8, 11, 12, 13; доп. 5, 9, 10, 15, 21.

Тема 5. Керування психофізичним станом групи в репетиційному циклі.

Робота над образом і глибинним розумінням «зерна образу». Здійснення логіки дії зображуваної особи «від себе» – тут, сьогодні, зараз, але за логікою образу. Основний принцип перевтілення: стати іншим, лишаючись собою. «Другий план» як внутрішній духовний багаж ролі. Внутрішній монолог і його значення для знаходження вірної сценічної дії. «Зерно образу» визначається відповідно до жанру, який задає природу почуттів і єдиний для всієї групи режим

існування. Сценічний ритм як засіб вірного внутрішнього життя образу. Перспектива актора й перспектива ролі. Мимовільне виникнення рис зовнішньої характерності – від внутрішнього до зовнішнього.

Організаційний бік теми: психофізичний стан – ресурс усієї групи, а не лише окремого виконавця. Планування репетиційного дня і циклу: чергування навантаження і відновлення, місце тренінгу в репетиції, ознаки перевтоми і втрати органіки в групі, коригування графіка залежно від етапу роботи. Здобувач самостійно проводить фрагмент репетиції і відповідає за стан групи протягом нього: добирає вправи і пояснює завдання так, щоб виконавець зрозумів його без повторення, дає зворотний зв'язок і фіксує результат. Це та частина роботи режисера, яка є власне педагогічною, і з неї починається викладання фаху.

Основні поняття / ключові слова: психофізичне життя ролі, зерно образу, другий план, внутрішній монолог, сценічний ритм, жанр і природа почуттів, перспектива актора і перспектива ролі, репетиційний цикл, навантаження і відновлення, етапи роботи, ведення репетиції, зворотний зв'язок.

Рекомендована література: осн. 7, 10, 18; доп. 1, 11, 19, 23, 26.

II семестр

Тема 1. Організація застільного періоду: спільне опрацювання запропонованих обставин.

Занурення у світ героя. Уточнення його біографії, цілей і дій. Кола обставин і чинники, що впливають на їх формування. «Вихідна подія» (провідна пропонована обставина) кожного епізоду і ролі. Відбір обставин «малого кола», які впливають на конкретну подію безпосередньо. Чинники, потрібні для створення «роману життя»: середовище і побут героїв, світосприйняття автора, його стиль і манера письма, те, що спонукало автора до створення п'єси. «Кінострічка бачення» і внутрішній монолог як форма, у якій учасник подає групі свою версію обставин.

Організаційний бік теми: застільний період як форма саме групової роботи – розподіл підготовчого матеріалу між учасниками, порядок зведення різних версій обставин до спільного рішення, спосіб фіксації ухваленого. Що робити, коли версії учасників розходяться, і в який момент режисер закриває обговорення, щоб воно не підмінило репетицію.

Основні поняття / ключові слова: застільний період, кола обставин, вихідна подія, «роман життя», «кінострічка бачення», версія обставин, зведення рішень, фіксація домовленостей, модерація обговорення.

Рекомендована література: осн. 7, 8, 13, 16; доп. 5, 9, 10, 13.

Тема 2. Проєктування трансформацій і трюків: організація роботи з постановочними цехами і дотримання вимог безпеки.

Трансформація як засіб увиразнення характеру і як підтвердження умовності театральної дії, що дозволяє виконавцеві показати себе в інших формах існування на сцені. Два типи трансформації – побутова і поетична, прийоми й ознаки кожного. Побутова трансформація як перехід персонажа з однієї вікової категорії в іншу. Грим, голос, пластика, костюм як засоби перевтілення. Виражальні засоби поетичної трансформації: гіпербола, метафора,

алегорія, символіка. Характерність і зовнішня ілюстрація. Трюк як яскраве образне асоціативне акцентування у виставі; трюк і трюкацтво.

Організаційний бік теми: трансформація і трюк – це водночас замовлення постановочним цехам (гримерному, костюмерному, бутафорському, машинерії сцени, освітлювальному) і зона підвищеного ризику. Порядок замовлення і приймання, строки, за яких елемент трансформації має з'явитися на репетиції, а не на прем'єрі.

Правила охорони праці для працівників театрів і концертних залів прямо регулюють батальні сцени (фехтування, рукопашний бій, бійки), сценічну холодну зброю, механізми сцени і польотні пристрої. Постановник батальних сцен подає дирекції письмові рекомендації з охорони праці, роботодавець видає наказ із конкретними вимогами до виконавців, найбільш небезпечні фрагменти обов'язково відрепетировуються, перед кожним показом режисер або помічник режисера проводить інструктаж із записом у журналі обліку інструктажу, а вводити нового виконавця без спеціальної підготовки і репетицій з постановником заборонено. Рішення, пов'язані з вогнем, димом і піротехнікою, цими Правилами не охоплені – їх регулюють Правила пожежної безпеки в Україні; частина вимог до робіт на висоті винесена в окремі правила, на які театральні Правила посилаються. Тому перший крок режисера – визначити, який саме акт регулює його рішення, і знайти в ньому конкретний пункт. Хто і на якій підставі ухвалює рішення відмовитись від трюку.

Основні поняття / ключові слова: трансформація побутова і поетична, грим, костюм, бутафорія, трюк і трюкацтво, постановочні цехи, замовлення цеху, батальні сцени, сценічна холодна зброя, польотні пристрої, інструктаж з охорони праці, журнал обліку інструктажу, пожежна безпека, оцінка ризику, відмова від трюку.

Рекомендована література: осн. 11, 16; доп. 12, 16, 17, 20.

Тема 3. Керування атмосферою і темпоритмом вистави: робота з масовими сценами.

Загальне поняття атмосфери в житті та в театральному мистецтві. Атмосфера як простір, що живить творчу активність виконавця, і як взаємозв'язок зі глядачем. Об'єктивна атмосфера і суб'єктивні почуття виконавця. Узгодження ритму героя із загальним ритмом вистави, місця зміни ритму, суворий темпоритмічний малюнок вистави. Масові сцени і характер впливу певної атмосфери. Внутрішня динаміка атмосфери. Роль музики у створенні атмосфери. Атмосфера як засіб репетиційного процесу і збудник творчих почуттів у роботі.

Організаційний бік теми: керування великою групою – команда і сигнал, поділ масової сцени на групи з власними завданнями, репетиція сцени частинами і подальше зведення, роль помічника режисера. Темпоритм як параметр, що задається і утримується не тільки самопочуттям виконавців, а й технічно – світлом, звуком, мізансценою, тривалістю перестановок.

Основні поняття / ключові слова: атмосфера вистави, темпоритм, зміна ритму, масова сцена, група в масовій сцені, сигнал і команда, помічник режисера, музичне і світлове рішення, зведення сцени.

Рекомендована література: осн. 6, 7, 10, 11; доп. 13, 15, 19, 26, 29.

Тема 4. Утримання творчої дисципліни і професійної етики групи в прокаті вистави («туалет актора» та «гігієна ролі»).

Суворе дотримання дійової лінії та надзавдання вистави. Акторське прем'єрство і зазнайство. «Дилетантська імпровізація» та її наслідки для партнерів. Турбота про костюм і реквізит. Підтримка творчої атмосфери на сцені та за кулісами. Підготовка організму до вистави: гімнастика, налагодження мовленнєвого апарату, психофізичне налаштування, режим життя і харчування в день вистави.

Організаційний бік теми: регламент прокату – хто відповідає за незмінність ухваленого рішення, як фіксується вистава після прем'єри, порядок введення нового виконавця і заміни, правила щодо запізнень і пропусків. Норми етики та академічної доброчесності в умовах творчого колективу, неприпустимість приниження учасника як «методу роботи», канал, яким учасник може звернутися зі скаргою. Авторське і суміжне право в прокаті: недоторканність тексту, зазначення авторства, дозвіл на відеофіксацію вистави та оприлюднення запису.

Основні поняття / ключові слова: творча дисципліна, фіксація вистави, введення і заміна, регламент прокату, «туалет актора», гігієна ролі, професійна етика, академічна доброчесність, авторське і суміжне право, відеофіксація і оприлюднення.

Рекомендована література: осн. 8, 14, 18; доп. 5, 14, 21, 25.

Тема 5. Мізансценічна і пластична партитура вистави: зведення роботи групи в цілісний проєкт.

Характер жесту: комічний, трагічний та інші. Особливості пози і жесту в хореографічному мистецтві, зокрема в балеті. Психологічний жест як перший крок у роботі над роллю за методом М. Чехова. Пошуки ходи, жестів, ритму руху, особливості пластики. Етюди на сценічну пластику, вправи на спостережливість і на знаходження психологічного жесту в діях «відкривати», «закривати», «брати», «ламати». П'ять випадків застосування психологічного жесту: для засвоєння образу ролі в цілому; для окремих моментів ролі; для окремих сцен вистави; для засвоєння партитури атмосфери; у роботі над текстом ролі. Техніка психологічного жесту і поняття його забарвлення; жести, пов'язані з відчуттям простору і часу. Вправи на фантастичний психологічний жест і на використання жесту при загостренні дії; вправи на контрастність пози і слова, жесту і слова, музики і жесту; переведення побутової поведінки в танцювальний рух.

Організаційний бік теми: пластичні партитури окремих ролей зводяться в мізансценічну партитуру вистави – композицію в просторі, що читається з усіх точок залу. Зведення як підсумкова операція курсу: перевірка, чи склались напрацювання групи в ціле і що лишилось незакритим. Паспорт власного творчого проєкту – задум, склад групи і розподіл функцій, ресурси, графік, партнери, правові та безпекові рамки, зокрема для міжінституційних форм: копродукції, лабораторії, фестивального показу.

Основні поняття / ключові слова: поза і жест, психологічний жест, пластична партитура, мізансцена, композиція в просторі, зведення партитур, паспорт проєкту, міжінституційний проєкт, копродукція, лабораторія, фестивальний показ.

Рекомендована література: осн. 6, 10, 11, 12, 15; доп. 3, 9, 18, 19, 24.

Завдання до практичних занять

Тема	Завдання	Максимальна кількість балів
І семінар		
1	Розробити фрагмент режисерського плану вистави: визначити режисерський задум, склад творчої групи, основні постановочні завдання та конкретні завдання для її учасників.	12
2	Здійснити дієвий аналіз фрагмента сцени, визначити взаємозв'язок завдань персонажів та сформулювати режисерські завдання щодо словесної і пластичної виразності.	12
3	Розробити завдання для добору виконавця на запропоновану роль та визначити послідовність індивідуальної роботи над образом з урахуванням особливостей виконавця.	12
4	Визначити надзавдання і наскрізну дію вистави та окремих персонажів, зіставити індивідуальні завдання учасників і запропонувати режисерські коригування для забезпечення цілісності сценічної дії.	12
5	Скласти план фрагмента репетиції з урахуванням етапу роботи, психофізичного стану учасників, інтенсивності навантаження та необхідності чергування роботи й відновлення.	12
ІІ семінар		
1	Організувати спільне опрацювання запропонованих обставин п'єси або сцени, визначити вихідну подію, основні обставини та сформувати узгоджену версію матеріалу.	12
2	Розробити постановочне рішення, що передбачає трансформацію або трюковий елемент, визначити залучені постановочні цехи, можливі ризики та нормативні вимоги щодо його реалізації.	12
3	Розробити фрагмент масової сцени з визначенням розподілу учасників, команд і сигналів, темпоритмічного малюнка та взаємодії з музичним, світловим і звуковим рішенням.	12
4	Змоделювати професійну ситуацію, пов'язану з порушенням творчої дисципліни під час прокату вистави, та визначити послідовність дій режисера щодо її вирішення з дотриманням професійної етики.	12
5	Розробити фрагмент мізансценічної та пластичної партитури сцени й здійснити її зведення з акторською грою, темпоритмом, музикою, світлом та іншими сценічними компонентами.	12

Критерії оцінювання практичної роботи:

Критерії оцінювання	Кількість балів
Практичне завдання виконано повністю та на високому професійному рівні; здобувач самостійно організовує та здійснює режисерську роботу, чітко формулює завдання учасникам творчої групи, забезпечує їхню взаємодію та підпорядкування спільному задуму; режисерські рішення послідовні, обґрунтовані й ефективно реалізовані; здобувач уміє аналізувати результат і своєчасно коригувати роботу.	10-12
Практичне завдання виконано повністю; здобувач демонструє належний рівень організації режисерської роботи, правильно визначає завдання та	7-9

способи їх реалізації; забезпечує загалом результативну взаємодію учасників групи; окремі рішення потребують уточнення або додаткового обґрунтування.	
Практичне завдання виконано частково або з окремими недоліками; здобувач демонструє загальне розуміння принципів організації творчої групи, але недостатньо чітко формулює завдання, координує учасників або обґрунтовує режисерські рішення; потребує коригування окремих етапів практичної роботи.	3-6
Практичне завдання виконано фрагментарно; режисерські рішення недостатньо конкретні, організація роботи групи малоефективна; здобувач має труднощі із застосуванням теоретичного матеріалу в практичній діяльності та потребує значної допомоги викладача.	1-2
Практичне завдання не виконано	**0**

5. Методи навчання

У процесі викладання навчальної дисципліни використовуються такі методи навчання:

– *словесні:* пояснення, бесіда, дискусія, інструктаж;

– *наочні:* ілюстрація, демонстрація відеоматеріалів і практичних показів;

– *аналітичні:* дієвий аналіз драматургічного матеріалу, аналіз сценічної дії, мізансцен та результатів репетицій;

– *діалогічні:* колективне обговорення, професійна взаємодія та зворотний зв'язок;

– *практичні:* режисерське планування, етюдна робота, тренінг, робота з мізансценою та пластичною партитурою;

– *проблемно-пошуковий метод:* самостійний пошук і обґрунтування режисерських та організаційних рішень;

– *метод моделювання професійних ситуацій:* відпрацювання постановочних, репетиційних та організаційних ситуацій.

6. Завдання для самостійної роботи та критерії оцінювання

Тема	Завдання	Форма подання	Максимальна кількість балів
І семестр			
1	Опрацювати драматургічний матеріал, визначити подієву структуру, запропоновані обставини та основні характеристики персонажів як основу для подальшого режисерського планування.	робочі матеріали режисера	8
2	Проаналізувати одну зі сцен вистави з погляду взаємодії дієвих ліній персонажів, словесної дії та пластичної виразності.	робочі матеріали режисера	8
3	Дослідити характерні особливості персонажа та визначити професійні й творчі якості виконавця, необхідні для його сценічного втілення.	робочі матеріали режисера	8
4	Опрацювати обрану сцену та визначити надзавдання, наскрізну дію, основні перешкоди й лінію боротьби персонажів.	робочі матеріали режисера	8
5	Опрацювати вправи психофізичного, пластичного та темпоритмічного тренінгу й сформувати добірку	робочі матеріали режисера	8

	вправ відповідно до завдань певного етапу репетиційної роботи.		
ІІ семестр			
1	Підготувати матеріали для застільного періоду: біографію персонажа, «роман життя», кола обставин та «кінострічку бачення».	робочі матеріали режисера	8
2	Опрацювати нормативні документи, що регулюють безпеку відповідного постановочного рішення, та визначити конкретні вимоги, які необхідно врахувати під час його реалізації.	робочі матеріали режисера	8
3	Проаналізувати масову сцену з театральної вистави або відеозапису з погляду організації групи, атмосфери, темпоритму, мізансценування та взаємодії сценічних засобів.	робочі матеріали режисера	8
4	Опрацювати положення щодо професійної етики, авторського і суміжного права, які стосуються роботи творчої групи та прокату вистави, і визначити їх практичне значення для режисера.	робочі матеріали режисера	8
5	Опрацювати приклади мізансценічних і пластичних рішень у театральних виставах та визначити принципи їх узгодження з режисерським задумом, простором і темпоритмом.	робочі матеріали режисера	8

Критерії оцінювання самостійної роботи:

Критерії оцінювання	Кількість балів
Робота виконана повністю, змістовно та самостійно; матеріал опрацьовано глибоко, режисерські рішення чітко сформульовані й обґрунтовані, продемонстровано розуміння професійного контексту та здатність застосовувати опрацьований матеріал у практичній роботі; матеріали структуровані, логічні та відповідають поставленому завданню.	7-8
Робота виконана повністю, матеріал опрацьовано на належному рівні; основні режисерські рішення визначено та обґрунтовано, однак окремі положення потребують більшої конкретизації або поглиблення; структура роботи логічна, незначні недоліки не впливають на загальний результат.	5-6
Робота виконана частково або з недостатньою глибиною; продемонстровано загальне розуміння матеріалу, але режисерські рішення недостатньо конкретні чи обґрунтовані; наявні окремі змістові або структурні недоліки.	3-4
Робота виконана фрагментарно; матеріал опрацьовано поверхово, зв’язок із практичними завданнями дисципліни недостатньо простежується; режисерські рішення сформульовано нечітко або без належного обґрунтування.	1-2
Робота не виконана	0

7. Форми проведення контролю та критерії оцінювання

Накопичувальна бально-рейтингова система, передбачає оцінювання здобувачів за усіма видами аудиторної та позааудиторної діяльності.

При викладанні дисципліни «Практичні навички в організації групової роботи» використовуються такі методи контролю:

поточний контроль здійснюється під час проведення практичних занять, самостійної роботи;

підсумковий контроль проводиться у формі *заліку* (є результатом накопичення балів за поточний контроль).

Політика відвідування

Відвідування практичних занять є обов'язковим: дисципліна побудована на роботі з групою, і завдання, яке виконується на занятті, поза ним відтворити неможливо. Пропущене заняття відпрацьовується в порядку, визначеному кафедрою; за відпрацьовану роботу бали нараховуються за тими самими критеріями. Окремих балів за сам факт присутності не передбачено – усі 100 балів семестру розподілені між практичними і самостійними роботами (Розділ 8).

8. Розподіл балів, які отримують студенти

1 курс, I семестр (залік):

Вид роботи	За результатами поточного контролю та самостійної роботи					Сума балів
	Т 1	Т 2	Т 3	Т 4	Т 5	
Робота на практичному занятті	12	12	12	12	12	60
Самостійна робота	8	8	8	8	8	40
					РАЗОМ	**100**

1 курс, II семестр (залік):

Вид роботи	За результатами поточного контролю та самостійної роботи					Сума балів
	Т 1	Т 2	Т 3	Т 4	Т 5	
Робота на практичному занятті	12	12	12	12	12	60
Самостійна робота	8	8	8	8	8	40
					РАЗОМ	**100**

Шкала відповідності оцінок

Оцінка за стобальною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	Значення оцінки	Рівень компетентності
90 – 100	A	Відмінно – відмінний рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу з можливими незначними недоліками	Високий (творчий)
82 – 89	B	Дуже добре – достатньо високий рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу без суттєвих (грубих) помилок	Достатній (конструктивно-варіативний)
74 – 81	C	Добре – в цілому добрий рівень знань (умінь) з незначною кількістю помилок	Достатній (конструктивно-варіативний)
64 – 73	D	Задовільно – посередній рівень знань (умінь) із значною кількістю недоліків, достатній для подальшого навчання або професійної діяльності	Середній (репродуктивний)
60 – 63	E	Достатньо – мінімально можливий допустимий рівень знань (умінь)	Середній (репродуктивний)
35 – 59	FX	Незадовільно з можливістю повторного складання – незадовільний рівень знань, з можливістю повторного перескладання за	Низький (рецептивно-продуктивний)

		умови належного самостійного доопрацювання	
0 – 34	F	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням курсу – досить низький рівень знань (умінь), що вимагає повторного вивчення дисципліни	Низький (рецептивно-продуктивний)

9. Рекомендована література

Основна

1. Арто А. Театр і його двійник / пер. з фр. Р. Осадчука. Київ : Видавництво Жупанського, 2021. 280 с.

6. Барба Е. Паперове каное / пер. з англ. М. Шкарабана. Львів : Літопис, 2001. 288 с.

7. Брук П. Жодних секретів. Думки про акторську майстерність і театр / пер. з англ. Я. Винницької, О. Матвієнко ; ідея вид., післямова та наук. ред. Б. Козака. Львів : Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2005. 136 с. URL: https://kultart.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/04/Piter-Bruk.pdf (дата звернення: 16.08.2026).

8. Василько В. С. Театру віддане життя / вступ. ст. П. Нестеровського. Київ : Мистецтво, 1984. 407 с.

9. Гірняк Й. Спомини / ред. Б. Бойчук ; передм. Т. Бойко. Харків : Видавець Олександр Савчук, 2022. 512 с.

10. Ґротовський Є. Театр. Ритуал. Перформер / упоряд., передм. і пер. Б. Козака. Львів : Літопис, 1999. 188 с. (Серія «Мистецтво театру»).

11. Клековкін О. Ю. Mise en scène: Ідеї. Концепції. Напрями / Ін-т проблем сучас. мистец. НАМ України. Київ : Фенікс, 2017. 800 с. URL: https://mari.kyiv.ua/sites/default/files/inline-images/pdfs/Klekovkin-MISE_EN_SCENE-text.pdf (дата звернення: 16.08.2026).

12. Курбас Л. Березіль : із творчої спадщини / упоряд. та авт. прим. М. Г. Лабінський ; передм. Ю. Бобошка. Київ : Дніпро, 1988. 518 с.

13. Курбас Л. Філософія театру / упоряд. М. Лабінський ; ред. М. Москаленко ; післямова Д. Лабінської. Київ : Видавництво Соломії Павличко «Основи», 2001. 917 с.

14. Лесь Курбас : спогади сучасників / за ред. В. С. Василька ; упоряд. М. Г. Лабінський. Київ : Мистецтво, 1969. 358 с.

15. Лідер Д. Театр для себе / упоряд. О. Островерх. Київ : Факт, 2004. 104 с.

16. Паві П. Словник театру / пер. М. Якубяк. Львів : Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2006. 640 с.

17. Столяренко О. Б. Психологія особистості : навч. посіб. Київ : Центр учбової літератури, 2012. 280 с. URL: https://filos.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/03/Psykholohia-osobystosti.-Stoliarenko-O.-B..pdf (дата звернення: 16.08.2026).

18. Театральна етика. Формування особистості актора : хрестоматія / ідея вид. та упорядкув. Б. Козака. Львів : Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2016. 172 с.

Допоміжна

1. Абрамович О. О., Пивоварова К. В. Умови актуалізації творчого потенціалу студентів у ході освітнього процесу. Науковий вісник Київського національного університету театру, кіно і телебачення імені І. К. Карпенка-Карого. 2018. Вип. 22. С. 147–151. DOI: 10.34026/1997-4264.22.2018.217114.

2. Брокетт О. Ґ., Гілді Ф. Ґ. Історія театру / пер. з англ. Т. Дитини, Н. Козака, Г. Лелів, Г. Сташків. Львів : Літопис, 2014. 730 с.

3. Волицька І. В. Курбас: погляд на тіло (на матеріалі теоретично-публіцистичних статей періоду Молодого театру). Народознавчі зошити. 2009. № 3–4 (87–88). С. 480–485.

4. Гусакова Н., Штефюк В. Теоретична модель творчої особистості майбутнього режисера-педагога. Вісник Київського національного університету культури і мистецтв. Серія : Сценічне мистецтво. 2019. Т. 2, № 1. С. 86–93. DOI: 10.31866/2616-759X.2.1.2019.170754.

5. Данченко С. Бесіди про театр / літ. запис, оброб., упоряд. О. Коваленко. Київ, 1999.

6. Єрмакова Н. П. Березільська культура : історія, досвід / Ін-т проблем сучасного мистецтва НАМ України. Київ : Фенікс, 2012. 512 с. URL: https://kmaecm.edu.ua/wp-content/uploads/2021/06/yermakova-n.-2012-berezilska-kultura.-isstoriya-dosvid.pdf (дата звернення: 16.08.2026).

7. Кабанець О., Малоока Л., Дарованець О. Проєктний менеджмент у сучасних театральних VR-практиках. Вісник Київського національного університету культури і мистецтв. Серія : Сценічне мистецтво. 2024. Т. 7, № 2. С. 144–154. DOI: 10.31866/2616-759X.7.2.2024.314154.

8. Кашліков К., Рахнянський В. Режисер як перекладач драматургії: постановка «Перекладів» Браяна Фріла в українському контексті. Науковий вісник Київського національного університету театру, кіно і телебачення імені І. К. Карпенка-Карого. 2026. Вип. 38. С. 96–101. DOI: 10.34026/1997-4264.38.2026.361090.

9. Клековкін О. Ю. THEATRICA : Лексикон / Нац. акад. мистецтв України, Ін-т проблем сучас. мистецтва. Київ : Фенікс, 2012. 798, [1] с.

10. Клековкін О. Ю. Театр при столику. Методологія театрознавства : подорожній щоденник / Ін-т проблем сучас. мистец. НАМ України. Київ : Фенікс, 2013. 432 с. URL: https://mari.kyiv.ua/sites/default/files/inline-images/pdfs/Klekovkin_TEATR_pry_STOLYKU.pdf (дата звернення: 16.08.2026).

11. Кобзар Т. В. Діалогічна форма спілкування в мовно-голосових тренінгах як спосіб формування навички взаємодіяти. Науковий вісник Київського національного університету театру, кіно і телебачення імені І. К. Карпенка-Карого. 2020. Вип. 26. С. 166–172. DOI: 10.34026/1997-4264.26.2020.202685.

12. Коровченко О. Сценічний грим як інструмент акторського самовираження: тренінговий аспект. Науковий вісник Київського національного університету театру, кіно і телебачення імені І. К. Карпенка-Карого. 2026. Вип. 38. С. 102–109. DOI: 10.34026/1997-4264.38.2026.359537.

13. Крег Е. Ґ. Про мистецтво театру / пер. з англ. Н. М. Корнієнко, Л. С. Танюка. Київ : Мистецтво, 1974. 319 с.

14. Лягущенко А. Державний театральний менеджмент у контексті історичного розвитку сценічного мистецтва. Науковий вісник Київського національного університету театру, кіно і телебачення імені І. К. Карпенка-Карого. 2023. Вип. 33. С. 10–20. DOI: 10.34026/1997-4264.33.2023.291471.

15. Макс Райнгардт: я лише театроман : листи, промови, статті, інтерв'ю, розмови, уривки з режисерських книг / наук. ред. Б. Козак ; пер. з нім. В. Кам'янця. Львів : Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2015. 184 с.

16. Неупокоєв Р. Сценічний трюк як інструмент створення глядацького враження. Науковий вісник Київського національного університету театру, кіно і телебачення імені І. К. Карпенка-Карого. 2024. Вип. 35. С. 28–34. DOI: 10.34026/1997-4264.35.2024.318062.

17. Попова Л., Козаченко В., Забора В. Семіотичний та естетичний підходи до розробки сценічного костюма театральної вистави. Вісник Київського національного університету культури і мистецтв. Серія : Сценічне мистецтво. 2022. Т. 5, № 2. С. 108–117. DOI: 10.31866/2616-759X.5.2.2022.266519.

18. Сорока М., Мошкіна О., Сухомлин Г. Синергія творчої діяльності режисера та сценографа. Вісник Київського національного університету культури і мистецтв. Серія : Сценічне мистецтво. 2023. Т. 6, № 1. С. 49–58. DOI: 10.31866/2616-759X.6.1.2023.276711.

19. Старостін Ю. Сценічний рух як складова професійної підготовки актора. Науковий вісник Київського національного університету театру, кіно і телебачення імені І. К. Карпенка-Карого. 2019. Вип. 24. С. 75–78. DOI: 10.34026/1997-4264.24.2019.183908.

20. Фекете П. Безпека виступу артиста сценічного мистецтва: особливості її забезпечення. Науковий вісник Київського національного університету театру, кіно і телебачення імені І. К. Карпенка-Карого. 2018. Вип. 22. С. 65–67. DOI: 10.34026/1997-4264.22.2018.217022.

21. Ходаківський Д. Режисерська робота над фіксацією вистави: досвід сценічної адаптації після прем'єри. Науковий вісник Київського національного університету театру, кіно і телебачення імені І. К. Карпенка-Карого. 2025. Вип. 36. С. 78–83. DOI: 10.34026/1997-4264.36.2025.332760.

22. Шаварський О. М. Як стати актором. Київ : Логос, 2011. 572 с.

23. Штефюк В. Інтеркультурний акторський тренінг як ефективна форма розширення та формування професійних умінь і навичок актора. Вісник Київського національного університету культури і мистецтв. Серія : Сценічне мистецтво. 2023. Т. 6, № 2. С. 141–152. DOI: 10.31866/2616-759X.6.2.2023.288154.

24. Юдова-Романова К. Експериментальний сценічний простір: проблеми класифікації. Вісник Київського національного університету культури і мистецтв. Серія : Сценічне мистецтво. 2021. Т. 4, № 1. С. 39–54. DOI: 10.31866/2616-759X.4.1.2021.234236.

25. Ялоха Т. О., Громадський Р. А. Event-менеджмент як елемент сучасної культурно-мистецької практики. Науковий вісник Київського національного університету театру, кіно і телебачення імені І. К. Карпенка-Карого. 2021. Вип. 27–28. С. 180–190. DOI: 10.34026/1997-4264.27-28.2021.238849.

26. Grotowski J. Towards a Poor Theatre / ed. by E. Barba ; preface by P. Brook. New York : Routledge, 2002. 262 p. (A Theatre Arts Book). URL:

https://monoskop.org/images/e/e2/Grotowski_Jerzy_Towards_a_Poor_Theatre_2002.pdf (дата звернення: 16.08.2026).

27. Kosiński D. Słownik teatru. Kraków : Zielona Sowa, 2006. 606 s.

28. Slowiak J., Cuesta J. Jerzy Grotowski. London ; New York : Routledge, 2007. 182 p. (Routledge Performance Practitioners).

29. Strehler G. Per un teatro umano : pensieri scritti, parlati e attuati / a cura di S. Kessler. Milano : Feltrinelli, 1974. 363 p.

Інформаційні ресурси

1. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського : офіційний вебсайт ; електронні каталоги, цифрова бібліотека, наукова періодика України. URL: https://www.nbuv.gov.ua/ (дата звернення: 16.08.2026).

2. Електронна бібліотека «Україніка» / Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського : зведений ресурс оцифрованих видань з історії та культури України. URL: http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/ua/elib.exe?C21COM=F&I21DBN=NAV&P21DBN=UKRLIB (дата звернення: 16.08.2026).

3. Електронна бібліотека «Культура України» / Національна бібліотека України імені Ярослава Мудрого : тематичний каталог «Театральне мистецтво». URL: https://elib.nlu.org.ua/catalogue.html?catalogue=41 (дата звернення: 16.08.2026).

4. Інституційний репозитарій Київського національного університету театру, кіно і телебачення імені І. К. Карпенка-Карого : повні тексти випусків «Наукового вісника» та кваліфікаційних робіт. URL: https://ir.knutkt.edu.ua/ (дата звернення: 16.08.2026).

5. Інститут проблем сучасного мистецтва Національної академії мистецтв України : офіційний вебсайт ; наукові фахові видання, монографії, дослідницькі проєкти. URL: https://mari.kyiv.ua/ (дата звернення: 16.08.2026).

6. Бібліотека української драматургії : вебресурс Національної спілки театральних діячів України ; каталог п’єс українських авторів і перекладів українською, база перекладачів. URL: https://ukrdramalib.com.ua/ (дата звернення: 16.08.2026).

7. Dramox : онлайн-театр ; медіатека записів українських і світових театральних вистав. Доступ за передплатою (є пробний період і студентська передплата). URL: https://www.dramox.tv/ (дата звернення: 16.08.2026).

8. Encyclopedia.Grotowski : онлайн-компендіум про Єжи Ґротовського та його театральні практики ; тексти, іконографія, відео- й аудіозаписи. URL: https://grotowski.net/en (дата звернення: 16.08.2026).

9. Кіно-Театр : науково-популярний журнал Національного університету «Києво-Могилянська академія» : архів випусків. URL: https://ktm.ukma.edu.ua/index.php/ktm (дата звернення: 16.08.2026).

10. Максименко Г. Творча особистість та психофізичний апарат. Кіно-Театр. 2007. № 6 (74). URL: https://web.archive.org/web/20240520202734/http://archive-ktm.ukma.edu.ua/show_content.php?id=745 (дата звернення: 16.08.2026).